

Bruksela, 23 maja 2023 r.
(OR. en)

9043/23

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2008/0140(CNS)

SOC 296
ANTIDISCRIM 41
MI 372
JAI 554
FREMP 131

SPRAWOZDANIE

Od:	Prezydencja
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Nr poprz. dok.:	8468/23
Nr dok. Kom.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzania w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną – <i>Sprawozdanie z postępu prac</i>

I. WPROWADZENIE

W dniu 2 lipca 2008 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący dyrektywy Rady, której celem jest rozszerzenie – na dziedziny inne niż zatrudnienie – ochrony przed dyskryminacją ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Proponowana horyzontalna dyrektywa o równym traktowaniu ma uzupełnić obowiązujące przepisy WE¹ w tym obszarze, tj. zakazać dyskryminacji z wyżej wymienionych względów w następujących dziedzinach: ochrona socjalna (łącznie z zabezpieczeniem społecznym i opieką zdrowotną), edukacja, a także dostęp do towarów i usług, w tym mieszkań.

¹ Zwłaszcza dyrektywy Rady 79/7/EWG, 2000/43/WE, 2000/78/WE i 2004/113/WE.

Przeważająca większość delegacji z zadowoleniem przyjęła co do zasady przedmiotowy wniosek. Wiele z nich wyraziło aprobatę dla faktu, że ma on uzupełnić obowiązujące ramy prawne poprzez zastosowanie podejścia horyzontalnego uwzględniającego wszystkie cztery przyczyny dyskryminacji.

Większość delegacji potwierdziła, że ważne jest, by propagować w UE równe traktowanie jako wspólną wartość. Kilka delegacji podkreśliło w szczególności, jak istotny jest ten wniosek w kontekście Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Niemniej jednak niektóre delegacje byłyby za wprowadzeniem ambitniejszych przepisów w odniesieniu do niepełnosprawności.

Niektóre delegacje, choć akcentują wagę walki z dyskryminacją, zakwestionowały potrzebę przedstawiania wniosku przez Komisję, gdyż ich zdaniem narusza on kompetencje krajowe w niektórych kwestiach oraz jest sprzeczny z zasadą pomocniczości i zasadą proporcjonalności. Część delegacji chciała również wyjaśnień i wyrażała wątpliwości zwłaszcza co do braku pewności prawa, podziału kompetencji oraz praktycznych, finansowych i prawnych skutków wniosku.

Dwie delegacje podtrzymały ogólne zastrzeżenie do wniosku jako takiego.

Obecnie wszystkie delegacje podtrzymują ogólne zastrzeżenia weryfikacji do tekstu.

Delegacje CZ i DK podtrzymują zastrzeżenia parlamentarne. Komisja opowiada się za poszukiwaniem kompromisu, a jednocześnie podtrzymuje na tym etapie zastrzeżenie weryfikacji do wszystkich zmian wprowadzonych do pierwotnego wniosku.

W dniu 2 kwietnia 2009 r. w ramach procedury konsultacji swoją opinię wydał Parlament Europejski². W następstwie wejścia w życie – w dniu 1 grudnia 2009 r. – traktatu z Lizbony wniosek podlega obecnie art. 19 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wymaga zatem jednomyślności w Radzie, a wcześniej – *zgody* Parlamentu Europejskiego.

² Zob. dok. A6-0149/2009. Obecny Parlament wyznaczył na sprawozdawczynię Alice Kuhnke (SE / Grupa Zielonych / Wolne Przymierze Europejskie).

II. PRACE RADY PROWADZONE W TRAKCIE PREZYDENCJI SZWEDZKIEJ

Po dyskusjach, które odbyły się w latach 2021–2022 i koncentrowały przede wszystkim na przepisach o niepełnosprawności³, Grupa Robocza do Spraw Społecznych⁴ kontynuowała analizę dokumentu na podstawie noty orientacyjnej⁵ przedstawionej przez prezydencję szwedzką.

W nocie orientacyjnej prezydencja zwróciła się do delegacji o wskazanie, czy dostrzegają potrzebę dalszego doprecyzowania niektórych kluczowych przepisów dotyczących *pojęcia dyskryminacji* (art. 2), *zakresu stosowania* (art. 3) i *racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych* (art. 4a).

Duża liczba delegacji nie widziała potrzeby dalszego wyjaśniania powyższych elementów. Jedna z delegacji powtórzyła swoją opinię, że wniosek nie jest zgodny z zasadą pomocniczości. Inni uznali za konieczne dalsze prace nad tymi trzema kwestiami, a także nad innymi częściami tekstu. Główne kwestie poruszone podczas dyskusji obejmowały następujące zagadnienia:

Artykuł 2 – Pojęcie dyskryminacji

Jedna z delegacji zaapelowała o jaśniejsze zdefiniowanie pojęcia dyskryminacji, aby uniknąć niepewności prawnej i konieczności interpretowania tego pojęcia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w przyszłości.

Niektóre delegacje opowiedziały się za wyjaśnieniem pojęcia *dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie* (w tym dyskryminacji krzyżowej) zarówno w artykułach, jak i w motywach⁶.

Niektóre delegacje wezwały do przywrócenia do tekstu pojęć *dyskryminacji przez skojarzenie* i *dyskryminacji opartej na założeniach*.

Jedna z delegacji opowiedziała się za rozszerzeniem zakresu dyrektywy na tożsamość płciową i ekspresję płciową obok orientacji seksualnej.

³ Zob. dok. 9109/21, 14046/21 i 13070/21.

⁴ Na posiedzeniu w dniu 11 maja 2023 r.

⁵ Dok. 8468/23.

⁶ Zob. także motyw 12ab.

Niektóre delegacje widzą potrzebę doprecyzowania przepisów dotyczących dopuszczalnych różnic w traktowaniu w świadczeniu usług finansowych ze względu na wiek lub stan zdrowia, które mogą być związane z niepełnosprawnością danej osoby, w tym w kontekście Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Artykuł 3 – Zakres zastosowania

Jedna z delegacji zaapelowała o doprecyzowanie przepisów dotyczących „wieku”, aby uniknąć niepewności prawnej i konieczności interpretowania tych postanowień przez TSUE w przyszłości.

Jedna z delegacji wezwała do skreślenia kwalifikującego odniesienia do krajowych „tradycji prawnych” w celu zapewnienia poszanowania pierwszeństwa prawa UE (art. 3 ust. 1). Jedna z delegacji zakwestionowała również wyłączenie z zakresu dyrektywy uprawnień do zabezpieczenia społecznego związanych ze stanem cywilnym.

Artykuł 4a – Racjonalne usprawienie dla osób niepełnosprawnych

Niektóre delegacje odnotowały potrzebę sprecyzowania szczególnych praw i wyłączeń wynikających z przepisów dotyczących racjonalnych usprawnień, w tym pojęcia nieproporcjonalnego obciążenia. Przypominając o znaczeniu zachowania spójności z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, kilka delegacji ostrzegало również przed łagodzeniem przepisów dotyczących niepełnosprawności, w tym przed wprowadzeniem dłuższego terminu przewidzianym na wdrożenie wymogu zapewnienia racjonalnych usprawnień (art. 15 ust. 2). Jedna z delegacji zaapelowała o ponowne wprowadzenie do tekstu przepisów dotyczących dostępności.

Jedna z delegacji zwróciła również uwagę na potrzebę skreślenia lub dostosowania art. 12 w świetle toczącej się dyskusji na temat proponowanych dyrektyw w sprawie norm dla organów ds. równości.

Przedstawiciel Komisji podkreślił potrzebę utrzymania ambicji w zakresie ochrony przed dyskryminacją ze względu na niepełnosprawność i wyraził pogląd, że dyrektywę należy, w miarę możliwości, interpretować w sposób zgodny z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Jeżeli chodzi o dostępność, przedstawiciel Komisji zauważył, że przepis zawarty w pierwotnym wniosku, zgodnie z którym dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów prawa Unii dotyczących dostępności w odniesieniu do określonych towarów lub usług, został utrzymany w obecnym tekście (art. 4a ust. 4). W odniesieniu do skreślenia przepisów dotyczących skutecznego i niedyskryminacyjnego dostępu przedstawiciel Komisji przypomniał również, że konieczne jest zapewnienie, aby zmiana ta nie ograniczała ochrony osób niepełnosprawnych w dziedzinach objętych dyrektywą.

III. PODSUMOWANIE

Duża liczba delegacji potwierdziła swoje zdecydowane poparcie dla wniosku i jego szybkiego przyjęcia, przy czym wiele z nich wskazało, że mogą poprzeć obecną wersję dyrektywy. Przedstawiciel Komisji podkreślił, że Komisja nadal uważa przyjęcie wniosku za priorytet i wyraża gotowość do dalszego wspierania negocjacji, tak aby poczynić postępy w tej sprawie. Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynął od złożenia wniosku po raz pierwszy, kilka delegacji wezwało również do dyskusji na szczeblu politycznym, aby w miarę możliwości przełamać impas.

Choć podczas najnowszych dyskusji poczyniono pewne postępy, co po raz kolejny pokazało szerokie poparcie dla projektu dyrektywy, wyraźnie niezbędne są dalsze istotne prace, zanim Rada będzie mogła osiągnąć wymaganą jednomyślność.